

СОВЕТ ЮЛБАТСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО
РАЙОНА422077, Республика Татарстан,
с. Юлбат, ул. Г.Тукая, 57
тел. (84362) 43-7-22САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ
ЮЛБАТ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ422077, Татарстан Республикасы,
Юлбат авылы, Г.Тукай урамы, 57 йорт
тел. (84362) 43-7-22

e-mail: Ulbat.Sab@tatar.ru

24.09.2018

№ 23

РЕШЕНИЕ

КАРАР

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Юлбат авыл жирлегенең төзекләнדרү кагыйдэләрэнә үзгәрешләр кергү турында

“Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 06.11.2003 ел №131-ФЗ, “Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Юлбат авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы һәм шулай ук төзекләнדרү объектларын чиста һәм тәртиптә тотуның бердәм таләпләрен булдыру, жирлек биләмәсендә төзекләнדרүнең дәрәжәсен күтәрү максатында, Юлбат авыл жирлеге Советы

КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Юлбат авыл жирлеге Советының 07.11.2017 елда № 24 “Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Юлбат авыл жирлегендә төзекләнדרү кагыйдэләрэн раслау турында” расланган карарына элге карарның кушымтасы белән килештереп, Юлбат авыл жирлегенең төзекләнדרү кагыйдэләрэнә үзгәрешләр кертергә.

2. Элге карарны “Интернет” мәгълүмати-телекоммуникацион челтәрэндә <http://pravo.tatarstan.ru> адресы буенча һәм түбәндәге адреслар буенча урнашкан мәгълүмат стендларында урнаштырырга:

- ТР, Саба районы, Юлбат авылы, Г.Тукай урамы, 57;
- ТР, Саба районы, Тенеки авылы, М.Хужина урамы, 33;
- ТР, Саба районы, Йосыф-Алан авылы, Т.Хажиев урамы, 24.

Юлбат авыл жирлеге башлыгы

Т.Р. Шәмсиев

**Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Юлбат авыл жирлегенен
төзеклэндерү кагыйдэләренә үзгәрешләр**

1. 6 нчы пунктта:

1.1. икенче абзацтан соң түбәндәге эчтәлектәге абзац өстәргә:

“архитектур яктырту- әлеге кагыйдәләр белән күздә тотылган очрақларда, жирлек биләмәсендә урнашкан биналарны, корылмаларны, бина комплексларын, мәдәни мирас объектларын, төзеклэндерү элементларын, архитектур-ландшафт объектларын караңгылыктан ачыклап һәм образлы итеп күрсәтү өчен һәм кичке вакытта сәнгати-тәэсирле визуаль мохит формалаштыру өчен кулланыла”;

1.2. бишенче абзацны түбәндәгечә бәян итәргә:

“биләмәне төзеклэндерү –гражданның яшәү шартларының уңайлылыгын тәмин итү һәм үстерүгә, жирлек биләмәсенә санитар һәм зәвык хәлен яхшырту һәм саклап тоту, торак пунктларның биләмәләрен һәм анда урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми кулланылыштагы биләмәләрен, жир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, аларның тирә-юнен саклап тотуга юнәлтелгән, әлеге кагыйдәләр белән билгеләнгән чаралар комплексын тормышка ашыру эшчәнлегә;

1.3. уникаль абзацтан соң түбәндәге эчтәлектәге абзацлар белән тулыландырырга:

“декоратив-монументаль сәнгать – ул төзеклэндерү элементлары, шул исәптән декоратив-сәнгати бизәү кулланып ясалган гомумкулланылыштагы биләмәләр, массакуләм чаралар өчен билгеләнгән биналар һәм корылмалар өчен кече архитектура формалары;

“декоратив-сәнгати бизәү – объектның имиджын һәм сәнгатьлелелген күтәрүгә тәэсир итүче декоратив-монументаль сәнгатьнең монументаль яисә декоратив скульптура төрендә, монументаль яки декоратив сынлы сәнгать, мурал, мозаика, орнамент, стрит-арт, инсталляция, барельеф, сәнгати металл һәм башка төрләр.

1.4. уналтынчы абзацны алып атырга;

1.5. утыз алтынчы абзацтан соң түбәндәге эчтәлекле абзац өстәргә:

“объектның архитектур яктыртылыш паспорты- жирлек биләмәсендә урнашкан һәм аларның тышкы бизәлешенә таләпләр урнаштыручы, аерым торучы биналар яки корылмаларның, биналар комплексының, мәдәни мирас объектларының, төзеклэндерү элементларының, архитектур-ландшафт объектларының бәйрәмчә яктыртылышын да исәпкә алган, бердәм архитектур-сәнгати яктыртылышны билгеләүче, билгеләнгән тәртиптә килешенгән документ;”

1.6. утыз жиденче абзацны түбәндәгечә бәян итәргә:

“биналар һәм корылмаларның, шул исәптән капитал булмаган (фасадларның төсле чишелеше) колористик чишелеш паспорты – бердәм архитектур һәм фасадларның төсе чишелешен (фасад элементларын да кертеп) билгеләүче, аның тышкы бизәлешенә таләпләр куючы, билгеле тәртиптә килешенгән документ”;

1.7. кырыгынчы абзацны түбәндәгечә бәян итәргә:

“якын-тирәдәге биләмә – бинага, корылмага, жир кишәрлегенә, әгәр ул жир кишәрлегә барлыкка килгән һәм аның чикләре жирлекнең төзеклэндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән, ТР закон таләпләренә туры килгән очрақта, якын тирәдәге гомумкулланылыштагы жир;

1.8. кырык жиденче абзацта “биналарны бизэу” сүзен “һәм корылмаларны, шул исәптән капитал булмаганнарны да” дигән сүзләр белән тулыландырырга;

1.9. илленче абзацтан соң түбәндәге эчтәлектәге абзацларны өстәргә:

“күрсәткечләр – урам исемнәре, йорт, подъезд, фатир номерлары, янғын гидрантлары күрсәткечләре, геодезик билгеләр, магистраль камералары һәм суүткәргечләрнең коелары, канализация, жир асты газүткәргечләре корылмалары, полигонометрик билгеләр, инвалидлар өчен билгеләр, жирлек турында гомуми мәгълүмат бирүче, туризм өлкәсе объектларының урнашуы, мәгариф объектлары, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләр турында язылган аерым язулар;”

Урамнар һәм гомумшәһәр юллары – торак пункт эстетикасына югарырак таләпләр куелган гомумкулланылыштагы биләмәләр. Урамнарның һәм гомумшәһәр юлларының исемлеге жирлекнең муниципаль хокукый акты белән раслана.”

1.10. илле алтынчы абзацны түбәндәгечә баян итәргә:

“төзекләндерү элементлары – декоратив, техник, планлаштыручы, конструктив төзелешләр, яшелләндерү элементлары, төрле жиһазлау һәм бизэу төрләре, (шул исәптән биналарның, корылмаларның фасадларын), кече архитектура формалары, стационар булмаган объектлар, тышкы мәгълүмат урнаштыру чаралары һәм биләмәнең төзекләндерү өлеше буларак кулланылуы күрсәткечләр.”

2. Беренче абзацның 9 нчы пункттында “тормышка ашырырга тиешләр” сүзен “тормышка ашыралар” сүзгә белән алыштырырга.

3. Икенче абзацның 17 нче пункттында:

3.1. “өчен жаваплылыкны” сүзен алып атырга;

3.2. “алып баралар” сүзен “тәэмин итәләр” сүзгә белән алыштырырга.

4. 25 нче пунктта:

4.1. беренче абзацта “төзелмә” сүзен алып атырга;

4.2. 7 нче пунктта “колонна” сүзгә алдыннан “декоратив-сәнгати бизәлеш элементлары” сүзен өстәргә;

5. 26 нчы пунктта “тиешләр” сүзен алып атырга;

6. 26.1. һәм 26.2 пунктларында “чистартырга һәм юдырырга” сүзләрен “чистарталар һәм юдыралар” сүзләргә белән алыштырырга;

7. 26.3. пунктта “үткәрергә” сүзен “үткәрәләр” сүзгә белән алыштырырга;

8. 26.4 пунктта:

8.1. беренче абзацта “житештерергә” сүзен “житештерәләр” сүзгә белән алыштырырга;

8.2. икенче абзацта “уздырылырга тиеш” сүзен “уздырыла” сүзгә белән алыштырырга.

9. 26.5. пунктта “башкарырга” сүзен “башкаралар” сүзгә белән алыштырырга.

10. 26.6 пунктны түбәндәгечә баян итәргә:

“26.6. тышкы мәгълүмат кую чарасын (элемә тактаны) , ул кулланылмаган очракта (арендатор(субарендатор) киткән), бинаның фасады үзгәргән очракта алып аталар”.

11. 27.8 пунктта “яки төзелмәләр” сүзен алып атырга.

12. 27.11 пунктта “буяу” сүзен “бизәк төшерү” сүзгә белән алыштырырга.

13. 27.13 пункттан соң түбәндәге эчтәлектәге 27.13.(1) пункты өстәргә:

“27.13(1). Фриз урнаштыру, фасадны конструкциягә (каркас, фасад, стеналар) күренә торган беркетү элементлары белән бизэу, һәм шулай ук мондый беркетүләргә каплай торган тоташтыру (планка, почмаклар, профильләр), фризның, кыекның, бизәлешнең төсенә туры килми торган төс белән бизэу”.

14. 27.22 пунктны түбәндәгечә баян итәргә:

“27.22. биналарның һәм корылмаларның, шул исәптән капитал булмаган биналарның фасадларында, тәрәзәләрдә(шул исәптән эчке ягында да), ишекләрдә (шул исәптән эчке ягында да) алга таба куллану максаты белән афишалар, белдерүләр, плакатлар һәм башка төрле мәгълүмати-басма әйберләргә элү һәм ябыштыру”.

15. 27.23 пунктта “биналарның фасадларына граффити төшерү” сүзен “фасадларның архитектур, төсле чишелешен, биналарның декоратив-сәнгати бизәлешен һәм” сүзе белән алыштырырга.

16. 28.5 пункттан соң түбәндәгә эчтәлектәгә 28)1) пункты өстәргә:

“28(1) тышкы кондиционерлар урнаштыру:

- Торак пунктның зәвыгына югарырак таләпләр куелган урам һәм гомумшәһәр юллары ягындагы төп һәм ян стеналарга;
- Кондиционерның эчке һәм тышкы блогын тоташтыручы чыбыктан еракта;
- Конденсатны үзәкләштерелгән читкә жиберүдән башка”.

17. 30 пунктны түбәндәгечә бәян итәргә:

“30. Рөхсәт ителә:

30.1. подъездларга керү урынында мәгълүмат стендлары урнаштыру;

30.2. проектка туры китереп, биналарның түбәләрендә телевидение антенналары һәм кабельләре урнаштыру;

30.3. тышкы кондиционерларны проект белән махсус каралган яки күзгә артык чалынып тормый торган урыннарда(балкон, лоджияләргә эчке як стеналарына) кую шарты белән, торак пунктның зәвыгына югарырак таләпләр куелган урам һәм гомумшәһәр юллары ягындагы төп һәм ян стеналарга урнаштыру.

18. “Йорт билгеләре” бүлеген “Күрсәткечләр” исеме белән алыштырырга.

19. 31-39 пунктларны түбәндәгечә бәян итәргә:

“31. Биналарның, корылмаларның фасадлары күрсәткечләр белән жиһазландырылган булырга тиеш.

32. Урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр Башкарма комитетның муниципаль норматив актлары һәм әлегә кагыйдәләр белән беркетелгән урыннарда һәм башкаруда куела.

33. Урам исемнәре һәм йорт номерлары турында мәгълүмат Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә языла.

Урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләргә төрәнә һәм үрнәгенә таләпләр авыл жиригә башкарма комитетның муниципаль норматив актлары белән раслана.

34. Урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр фасадларда:

- 2,5 метрдан түбән булмаган һәм жири өстеннән 5,0 метрдан да биек булмаган урында;

- фасадның тышкы почмагынан 1,0 метрдан ерак булмаган;

- витрина, тәрәзә, архитектур детальләр һәм декоратив-сәнгати бизәлешне капламый торган;

- ачык жайланмалы яктырткыч кулланмыйча;

- фасадның архитектур үзенчәлекләрен исәпкә алып;

- төп һәм ян фасадта- фасадның уң ягында, әлегә кагыйдәләрдә каралган искәртмәләрдән тыш;

- ишегалды фасадында –квартал эченә керү ягында;

- транспортның бер яклы йөрешле урамнарда –транспорт хәрәкәтенең башлану өлешенә якын фасадта;

- фасадның озынлыгы 100 метрдан артса, фасадның сул ягында да;

- сәнэгать предприятелиеренең корпусларында яки коймаларында – төп керү юлының уң яғында;

- урам һәм гомумшәһәр юллары киселешенә караган фасадларда – фасадның урам киселешенә якынак почмакларында;

- бердәм горизонталь һәм вертикаль күчәрне исәпкә алып урнаштырыла.

35. Аерым басып торучы күрсәткечләрне (стелаларны) урнаштыру рәхсәт ителми:

- нейтраль булмаган төсләрдә(соры, кара, көрән һәм башка караңгы төсләр) һәм (яки) табигый булмаган(табигыйга ошаган) материаллардан эшләнсә;

- 6,0 метрдан артык биеклектә;

- фундамент казымыйча;

- тротуарның норматив киңлеген тарайтуга китергән очракта, шулай ук автомобильләрнең үтеп китү, куеп торы урыннарына;

- агач кәүсәләренә 5,0 метрдан якынак фундамент казып, жир кишәрлеге чикләрендә проект белән каралган яшел үсентеләр (агачлар, куаклар) урынына;

- профнастилдан, тукымалардан ясаганда ачык беркетү ысуллары кулланып;

- мәгълүмат кырында фоторәсем кулланып;

- машина кую урыннары саны турында мәгълүмат бирү очрагынан тыш, мәгълүмат бирүгә динамик ысул куллану;

36. Подъездлар һәм фатир номерлары язылган күрсәткечләр ишек кысасы өстендә яки ишек кысасының уң яғында 2,0-2,5 метр биеклектә куела.

37. Янғын гидрантлары, полигонометрик билгеләр, геодезик билгеләрнең урнашу урыны күрсәткечләре биналарның цоколендә, магистраль камераларында һәм суүткәргеч һәм канализация челтәрләренең коеларында урнаштырыла.

38. Янғын гидрантлары, полигонометрик билгеләр, геодезик билгеләрнең урнашу күрсәткечләрен урам исемнәре, йорт номерлары белән рәтгән, шулай ук архитектур детальләр, декоратив-сәнгати бизәлеш, пыялалар, капкалар, ишекләрдә урнаштыру рәхсәт ителми.

39. Күрсәткечләрне чиста һәм төзек хәлдә тоту мөһим.

20. 40-42 пунктларны алып атырга.

21. 43 пунктның беренче абзабында “пандуслар, култыксала һ.б.” сүзләреннән соң “чүп савытлары белән” сүзе белән тулыландырырга.

22. 44 пунктта “проектлаганда” сүзеннән соң “эксплуатаөияләгәндә” сүзен өстәргә.

23. 44.5 пункттында “0,5 м дан артыграк” сүзен алып атырга.

24. 52 пункттына түбәндәге эчтәлеккә 9 нчы пунктча өстәргә:

9) ачык люклар, юл катлавындагы зыяннарны ачыклау һәм коймалар урнаштыру максатында юлларның торышын көндәлек күзәтеп тору;”

25. 55 пунктта “бурычлы” сүзен алып атырга.

26. 55.1 пунктта:

26.1. “тәмин итәргә” сүзен “тәмин итәләр” сүзе белән алыштырырга;

26.2. “житештерергә” сүзен “житештерәләр” сүзе белән алыштырырга.

27. 55.2 пункттын түбәндәгечә баян итәргә:

“55.2 торак йортта урам исеме һәм йорт номеры күрсәткечен булдыралар һәм аны төзек хәлдә тотуны тәмин итәләр”.

28. 55.3 пунктта “кертәргә” сүзен “кертәләр” сүзе белән алыштырырга.

29. 55.4 пунктта:

29.1. “карап тотарга” сүзен “карап тоталар” сүзе белән алыштырырга;

29.2. “тәмин итәргә” сүзен “тәмин итәләр” сүзе белән алыштырырга.

30. 55.5 пунктта:

30.1. “карап тотарга” сүзен “карап тоталар” сүзе белән алыштырырга;

30.2. “үткәрү” сүзен “үткәрэләр” сүзе белән алыштырырга;

30.3. “юл куймаска” сүзен “юл куймыйлар” сүзе белән алыштырырга.

31. 55.6 пунктта:

31.1. “сафландырырга” сүзен “сафландыралар” сүзе белән алыштырырга;

31.2. “тээмин итэргэ” сүзен “тээмин итэләр” сүзе белән алыштырырга.

32. 55.7 пунктта “жыештырып куярга” сүзен “жыештырып куялар” сүзе белән алыштырырга.

33. 55.8 пунктта:

33.1. “жиһазларга” сүзен “жиһазлылар” сүзе белән алыштырырга;

33.2. “житештерергэ” сүзен “житештерэләр” сүзе белән алыштырырга.

34. 55.9 пунктта “житештерергэ” сүзен “житештерэләр” сүзе белән алыштырырга.

35. 55.10 пунктта “тээмин итэргэ” сүзен “тээмин итэләр” сүзе белән алыштырырга.

36. 56.7 пунктта “сулыкларны пычратырга” сүзен алып атырга.

37. 69 пунктны түбэндөгечә баян итэргә:

“69. Яңгыр сулары канализациясе челтәрләренең техник яктан төзек халәте (шул исәптән люкларны, рәшәткәләрне вакытында ябу) аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан тээмин ителә.”

38. 74 пунктта “карап торырга тиеш” сүзен “карап торалар” сүзе белән алыштырырга.

39. 76 пунктта:

39.1. беренче абзацны түбэндөгечә баян итэргә:

“76. Урамнар, юллар, майданнар, жәяүле тротуарлар, торак кварталлар, ишегаллары, предприятие, учреждение, оешмаларның биләмәләре, шулай ук урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр, юл билгеләре һәм күрсәткечләре, тышкы мәгълүмат чаралары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.”

39.2. өченче абзацта:

39.2.1. “аншлаглар һәм йорт номерлары һәм урам исемнәре язылган күрсәткечләр” сүзләрен “урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәткечләре” сүзләре белән алыштырырга;

39.2.2. “архитектур-сәнгатьчә яктырту” сүзен “тышкы мәгълүмат чараларын архитектур яктырту” сүзе белән алыштырырга.

40. 77 пунктны түбэндөгечә баян итэргә:

“77. Торак пунктның панорамасын, гомумкулланылыштагы биләмәләрне формалаштыручы, фасадлары белән торак пунктның зәвыгына югарырак таләпләр куелган урамнарга һәм юлларга караган биналар һәм корылмаларның милекчеләре милек формасына карамыйча:

- билгеләнгән тәртиптә килешенеп, проектка(паспортка) туры китереп, архитектур-ландшафт объектларының, төзекләндерү элементларының, биналар комплексының, аерым торучы бина яки корылмаларның бәйрәмчә яктыртылуын да кертәп, архитектур яктырту булуы һәм функциясен;

- архитектур һәм бәйрәмчә яктырту өчен кулланылуы яктырту жайланмаларының экономияле һәм энергоэффектив булуын, электр энергиясен рациональ бүлү һәм куллануны;

- яктырткыч жайланмаларның зәвыгы, дизайны, аларны көндөз һәм төнлә кабул итүне исәпкә алган материаллар һәм эшләнмәләренең сыйфаты;

- яктырткыч жайланмаларның төрле режимда эшлөвө белән идарә итүнең һәм хезмәт күрсәтүенең уңайлылығын тәмин итәләр.

Архитектур яктыртуга таләпләр, бәйрәмчә яктыртуны да исәпкә алып, авыл жирлеге башкарма комитетының муниципаль хокукый актлары, күрсәтелгән кагыйдәләр белән билгеләнә.”

41. 84 пунктны түбәндәгечә баян итәргә:

“84. Яктырту баганаларына һәм жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре баганаларына куелган барлык элементлар һәм объектларның канәгатьләнәрлек тышкы кыяфәтен һәм төзек, куркынычсыз халәтен аларның милек хужалары тәмин итә”

42. 87 пунктта “бурычлылар” сүзен алып атырга.

43. 87.1 пунктта

43.1. “күзәтергә” сүзен “күзәтәләр” сүзгә белән алыштырырга;

43.2. “житештерергә” сүзен “житештерәләр” сүзгә белән алыштырырга.

44. 87.2 пунктны түбәндәгечә баян итәргә:

“87.2. яктыртуны кушуны һәм аеруны, шул исәптән архитектур яктыртуны һәм тышкы мәгълүмат чараларын яктыртуны, куелган тәртипләргә туры китереп башкаралар.”

45. 87.3 пунктта “сакларга” сүзен “саклылар” сүзгә белән алыштырырга.

46. 87.4 пунктта “житештерергә” сүзен “житештерәләр” сүзгә белән алыштырырга.

47. 88 пунктны түбәндәгечә баян итәргә:

“88. Тротуарларга урнашкан тышкы яктырту баганалары һәм мачталарының һәм жәмәгать транспортының контакт челтәре баганаларының әйләнә-тирәсен жыештыруны тротуарларны жыештырырга җаваплы затлар тәмин итә.

Автомат режимда эшләүче трансформатор һәм бүлү подстанцияләренә, башка инженер корылмаларына якин биләмәләргә жыештыруны шул объектлар урнашкан жир хужалары тәмин итә.”

48. 89 пунктта “монументаль-декоратив бизәлеш” сүзен “декоратив-сәнгати бизәлеш (скульптура, аерым басып торучы инсталляцияләр, стрит-арт), аерым торучы күрсәткечләр (стелы)” сүзләргә белән алыштырырга”.

49. 91 пунктта “бурычлылар” сүзен алып атырга.

50. 91.1 пунктта “карап тотарга” сүзен “карап тоталар” сүзгә белән алыштырырга.

51. 91.2 пунктта:

51.1. “чор” сүзеннән соң “житештерәләр” сүзен өстәргә;

51.2. “житештерергә” сүзен алып атырга.

52. 91.3 пунктта “чистартырга” сүзен “чистарталар” сүзгә белән алыштырырга.

53. 91.4 пунктта:

53.1. “урнаштырырга” сүзен “урнаштыралар” сүзгә белән алыштырырга;

53.2. “үзгәртәргә” сүзен “үзгәртәләр” сүзгә белән алыштырырга.

54. 91.5 пунктта “күзәтергә” сүзен “күзәтәләр” сүзгә белән алыштырырга.

55. 91.6 пунктта “житештерергә” сүзен “житештерәләр” сүзгә белән алыштырырга.

56. 94 пунктны түбәндәгечә баян итәргә:

“94. Жир кишәрлеген арендау срогы чыкканнан соң, аредатор тарафыннан стационар булмаган объект сүтеп алына, ә жир кишәрлеге азат ителә һәм беренчел халәтенә кайтарыла.”

57. 95 пунктны алып атырга.

58. 96 пунктта “бурычлылар” сүзен алып атырга.

59. 96.1 пунктта “житештерергә” сүзен “житештерәләр” сүзгә белән алыштырырга.

60. 96.2 пунктта:

60.1 “күзәтергә” сүзен “күзәтәләр” сүзе белән алыштырырга.

60.2 “карап тотарга” сүзен “карап тоталар” сүзе белән алыштырырга.

61. 96.3 пунктта:

61.1. “аныкларга” сүзен “аныкыйлар” сүзе белән алыштырырга;

61.2. “чистартырга” сүзен “чистарталар” сүзе белән алыштырырга;

61.3. “буярга” сүзен “буйыйлар” сүзе белән алыштырырга.

62. түбәндәге эчтәлекле 96.4 пункты өстәргә:

“96.4. тышкы мәгълүмат чараларын, билгеләнгән тәртиптә килешенеп эшләнгән объектның проекты (паспорты) нигезендә, стационар булмаган объектка урнаштыралар һәм эксплуатациялиләр.”

63. 109 пунктта “бурычлылар” сүзен алып атырга.

64. 109.1 пунктта “билгеләргә” сүзен “билгелиләр” сүзе белән алыштырырга.

65. 109.2. пунктта:

65.1. “күзәтергә” сүзен “күзәтәләр” сүзе белән алыштырырга;

65.2. “чистартырга” сүзен “чистарталар” сүзе белән алыштырырга.

66. 109.3 пунктта “юл куймаска” сүзен “юл куймыйлар” сүзе белән алыштырырга.

67. 109.4 һәм 109.5 пунктларда “жиһазларга” сүзен “жиһазыйлар” сүзе белән алыштырырга.

68. 109.6 һәм 109.7 пунктларда “юл куймаска” сүзен “юл куймыйлар” сүзе белән алыштырырга.

69. 109.8 пунктта “карап тотарга” сүзен “карап тоталар” сүзе белән алыштырырга.

70. 109.9 пунктта:

70.1. “үткәререргә” сүзен “үткәрәләр” сүзе белән алыштырырга;

70.2. “урнаштырырга” сүзен “урнаштыралар” сүзе белән алыштырырга;

70.3. “тәэмин итәргә” сүзен “тәэмин итәләр” сүзе белән алыштырырга.

71. 109.10 пунктта “жиһазларга” сүзен “жиһазыйлар” сүзе белән алыштырырга.

72. 109.11 пунктта:

72.1. “тәэмин итәргә” сүзен “тәэмин итәләр” сүзе белән алыштырырга;

72.2. “бүлөргә” сүзен “бүлөләр” сүзе белән алыштырырга.

73. “Авыл жирлеге биләмәсен бәйрәмчә бизәү” бүлегенә исемен “Жирлек биләмәсен бәйрәмчә (вакыйгалы) бизәү” дип үзгәртәргә.

74. 110 пунктны түбәндәгечә баян итәргә:

“110. “Жирлекнең биләмәсен бәйрәмчә (вакыйгалы) бизәү истәлекле вакыйгалар, мәдәни, спорт чаралары белән бәйле дәүләт яки башка бәйрәм чараларын уздыру вакытында башкарыла.

Бәйрәмчә (вакыйгалы) бизәү мероприятиеләргә бәйле рәвештә афишалар, паннолар, декоратив элементлар һәм композицияләр урнаштырудан, шулай ук бәйрәмчә яктырткычлар (гирляндалар, күләмле яктырткыч композицияләр һ.б.) урнаштырудан гыйбарәт. Бәйрәмчә (вакыйгалы) бизәү конструкцияләре биналарның фасадларына яки аерым куелырга мөмкин.

Бәйрәмчә (вакыйгалы) бизәү элементларын эзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен көйләүче техник чараларның күренүчәнлегенә начарлануы, бозылуы рөхсәт ителми.”

75. “Жирлек биләмәсен бәйрәмчә бизәү” бүлегеннән соң “Жирлек биләмәсендә йорт хайваннарын һәм кошларын тоту” бүлеген һәм түбәндәге эчтәлекле 110.1 пункт өстәргә:

“Жирлек биләмәсендә йорт хайваннарын һәм кошларын тоту.

110.1. Йорт хайваннарын һәм кошларын тоту:

110.1.1. Йорт хайваннарын тотуның, этләрне йөртүнең шартлары, төп принциплары Татарстан Республикасының 07.03.2014 №16-ЗРТ “Татарстан Республикасында йорт хайваннарын тотуның аерым сораулары турында” законы белән билгеләнә.

110.1.2. Авыл хужалыгы хайваннарын квартира, кунакханә тибындагы торак йортларда, тулай торакларда тоту рөхсәт ителми.

110.1.3. Авыл хужалыгы хайваннарын көтү, жирлек башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән махсус көтүлек урыннарында, хужасы яки вәкаләтле зат күзәтүе астында башкарыла.

110.1.4. Рөхсәт ителми:

110.1.4.1. хайваннарны балалар майданчыкларына, мәктәп, балалар бакчасы биләмәләренә, ашханәләргә, шифаханәләргә, азык-төлек кибетләренә кертү;

110.1.4.2. тыелган билге булган очракта хайваннарны учреждениеләргә кертү;

110.1.4.3. хайваннарны һәм кошларны күзәтүчесез торак пункт биләмәләренә чыгару;

110.1.4.4. авыл хужалыгы хайваннарын башкарма комитет тарафыннан билгеләнмәгән жирләрдә көтү;

110.1.4.5. хайваннарны исерек хәлдәге затлар яки 14 яше тулмаган затлар көтү;

110.1.4.6. йорт хайваннарын һәм кошларны балконда, лоджиядә, торак йортларның гомумкулланылыштагы урыннарында (чиктәш фатирларның коридорында, баскыч клеткаларында, чормада, подвалда һ.б. ярдәмче бүлмәләрдә) даими тоту;

110.1.4.7. йорт хайваннарының, махсус мероприятиеләр үткөрү өчен билгеләнгән урыннардан тыш (күргәзмә һ.б.), биләмәдәге торак пунктларда махсус билгеләнмәгән урыннарда булуы;

110.1.5. этне йөртү өчен махсус билгеләнгән урында гына бәйдән ычкындырырга мөмкин. Махсус билгеләнгән урын булмаган очракта, башкарма комитет тарафыннан норматив-хокукый документ белән билгеләнгән сөзәклекләрдә, буш урыннарда этләрне йөртү рөхсәт ителә.

110.1.6. Этләрне өйрәтү яхшылап әйләндереп алынган майданчыкларда яки торак пункттан читтә генә башкарылырга мөмкин.

110.1.7. Йорт хайваннары яки кошлары тарафыннан килгән зыян өчен, РФ гамәлдәге законнары тәртибендә, аларның хужалары җавап тоталар.

110.1.8. Жәмәгать урыннарында күзәтүчесез йөрүче хайваннар тотылырга тиеш.

76. 118.4 пунктны түбәндәгечә баян итәргә:

“118.4. Тротуарлардан, ишегалларынан жыештырып алынган, калдык-постыклар, химик реагентлар, ком-тоз катнашмалары белән пычранмаган чиста көпшәк карны яшеллекләргә зыян китермичә һәм эрегән суларның агып китүенә тоткарлык тудырмыйча, яшел зоналарга чыгару рөхсәт ителә.”

77. 121 пунктта “үз исәбеннән үткәргә бурычлы” сүзе урынына “үз исәбеннән үткәрәләр” сүзе белән алыштырырга.

78. 141.2 пунктта “ике урна” сүзе алдына “бертөрле формадагы һәм төстәге” сүзләрен өстәргә.

79. 143.6. пунктта “тәмин итәргә бурычлылар” сүзен “тәмин итәләр” сүзе белән алыштырырга.

80. 147.6. пунктны түбәндәгечә баян итәргә:

“147.6. Ишегалларыннан һәм кварталара йөрү юлларыннан жыелган, куллану калдыклары, ком-тоз катнашмалары һәм реагентлар белән пычранмаган чиста карны, яшеллекләрне саклау һәм эрегән кар сулары агу мөмкинлеге тәэмин ителгән очракта, яшел зоналарга кую рөхсәт ителә.”

81. 15 пунктта “бурычлылар” сүзен алып атырга.

82. 151.1. пунктта “якларга” сүзен “якыйлар” сүзе белән алыштырырга.

83. 151.2 пунктта “урнаштырырга” сүзен “урнаштыралар” сүзе белән алыштырырга.

84. 152 пунктта “тәэмин итәргә бурычлылар” сүзен “тәэмин итәләр” сүзе белән алыштырырга.

85. 153.5 пунктта “йорт яны территорияләрен” сүзләрен “шул исәптән шлагбаумнар яки үтәлсез йөрү яки үтеп китү өчен автомат капкалар” сүзләре белән тулыландырырга.”

86. түбәндәге эчтәлекле 153.16 пункт өстәргә:

“153.16. транспорт чараларын, шул исәптән чәчелеп ятуучы(төзек булмаганнын), кайсы ел фасылы булуга карамастан, әлеге территорияләрдә мәжбүри төзекләндерү эшләрен башкару зарурлыгы булу очрактарыннан тыш, яшел территорияләргә, балалар, спорт, хужалык мәйданчыкларына кую.”

87. 155 пунктта “тәэмин итәргә бурычлылар” сүзен “тәэмин итәләр” сүзе белән алыштырырга.

88. 155.1 пунктта “сакланыш” сүзен “бөтенлек” сүзе белән тулыландырырга.

89. түбәндәге эчтәлекле 155.5 пункты өстәргә:

“155.5. яшелләндерелгән территорияләрне саклау элементларын, транспорт чаралары кермәслек итеп, 0,5 м биеклектән артмаган декоратив коймалар яки 0,5 м биеклектән артмаган баганалардан урнаштырырга яки куаклар утыртырга.”

90. 165 пунктны түбәндәгечә баян итәргә:

“165. Төзекләндерүнең түбәндәге элементлары проект (паспорт) нигезендә, билгеләнгән тәртиптә килешенеп һәм тулаем аңа туры китереп урнаштырыла:

- аерым торучы күрсәткечләр(стелалар);
- тышкы мәгълүмат чаралары;
- декоратив-сәнгати бизәү төрөндәге кече архитектур формалар, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү, су жайланмалары, типлы муниципаль жиһаз, коммуналь-көнкүреш жиһазлары;
- капитал булмаган объектлар, шул исәптән шәхси башкарудагы сезонлы объектлар, һәм стационар булмаган сәүдә объектлары;
- аерым витриналар һәм керү төркемнәреннән тыш, биналарны, корылмаларны архитектур яктырту, шул исәптән капитал булмаганнын да;
- фасадларның төсле чишелеше, шул исәптән декоратив-сәнгати бизәү төрөндә;
- гомумкулланыштагы, чикле кулланыштагы жирләрне комплекслы төзекләндерү;
- кондиционерларның тышкы блоктарын комплекслы урнаштыру.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарындагы төзекләндерү элементларына проект (паспорт) мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килешенә.

Биләмәне төзекләндерүнең озак вакытлы яки даими кулланышылы стационар элементлары аларны кулдан күчереп кую мөмкинлеген калдырмыйча, ныгытып урнаштырылырга тиеш.

Төзеклэндерү элементларындагы мәгълүмат Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасында дәүләт телләре турында закончалык таләпләрен саклап урнаштырылырга тиеш.

Ике яки күбрәк тел кулланылган очракта текстлар эчтәлеге һәм техник бизәлеше ягыннан охшаш булырга, аңлаешлы итеп эшләнәргә тиеш.”

91. 170.1 пунктта “һәм транспорт чараларының һәм башка техниканың куеп тору урыннары белән” сүzlәрен алып атырга”

92. Түбәндәге эчтәлекле 170.5 пункт өстәргә:

“170.5. яшелләнделерелгән территорияләрне саклау элементларын, транспорт чаралары кермәслек итеп, 0,5 м биекләктән артмаган декоратив коймалар яки 0,5 м биекләктән артмаган баганалардан урнаштырырга”.

93. 171 пунктта “бурычлылар” сүзен алып атырга.

94. 171.1 пунктта “тәэмин итәргә” сүзен “тәэмин итәләр” сүзе белән алыштырырга.

95. 171.2 пунктта “тәэмин итеп торырга” сүзен “тәэмин итеп торалар” сүзе белән алыштырырга.

96. 171.3 пунктта “тәэмин итәргә” сүзен “тәэмин итәләр” сүзе белән алыштырырга.

97. 171.4 пунктны түбәндәгечә баян итәргә:

“171.4. Агачлар яки куаклар утыртуны яки күчереп утыртуны, шулай ук сукмаклар челтәрен, мәйданчыкларны, газоннарның планлаштыруын үзгәртүне жирле үзидарәнең башкарма органнары белән килешенгән проектлар буенча гына башкаралар.”

98. 171.5 пунктта:

98.1. “карап тотарга” сүзен “карап тоталар” сүзе белән алыштырырга;

98.2. “житештерергә” сүзен “житештерәләр” сүзе белән алыштырырга.

99. 172.6 пунктны түбәндәгечә баян итәргә:

“172.6. Агачларга һәм башка яшеллекләргә гамаклар, атынгычлар, турниклар, кер киптерү өчен баулар эләр, тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары, күрсәткечләр, афишалар, белдерүләр, агитацион материаллар, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтен тәэмин итү чаралары беркетергә, баганаларны, коймаларны, реклама щитларын, электр чыбыкларын, лампаларын, чөнечкеле коймаларны тарттырырга.”

100. 172.6 пункттан соң түбәндәге эчтәлекле 172.6.1 пункты өстәргә:

“172.6.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләргә(бирелгән рөхсәт язусыз, паспортсыз), агитацион материалларны, техник конструкцияләргә, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати тәэмин итү чараларын урнаштыру.”

101. Түбәндәге эчтәлекле 172.20 һәм 172.21 пунктлары өстәргә:

“172.20. транспорт чараларын, шул исәптән чәчеләп ятучы(төзек булмаганнарын), ел фасылына бәйлә булмаган рәвештә,әлеге территорияләрдә мәжбүри төзекләнделерү эшләрен башкару зарурлыгы булу очракларыннан тыш, урманпарк, парк, бакча, бульвар, шәһәр урманнарының яшелләнделерелгән территорияләргә кую;

172.21. транспорт чараларын, шул исәптән чәчеләп ятучы(төзек булмаганнарын), ел фасылына бәйлә булмаган рәвештә, әлеге территорияләрдә мәжбүри төзекләнделерү эшләрен башкару зарурлыгы булу очракларыннан тыш, дөвалану, балаларның уку һәм фәнни учреждениеләргә, житештерү предприятиеләргә, спорт комплекслары һәм торақ кварталларының яшелләнделерелгән территорияләргә кую;”

102. 196.1 пунктта:

102.1. өченче абзацны түбәндәгечә баян итәргә:

“Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын куючы хужалар аларның тәртиптә булуын тәэмин итәләр, үз вакытында тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларының куелу урыннарын жыештыралар һәм ремонтлыйлар.”

102.2. бишенче абзацта “торгызырга бурычлы” сүзен “торгызалар” сүзе белән алыштырырга.

103. 196.3 пунктта “стела” сүзен “күләмле-пространстволы композиция” сүзе белән алыштырырга.

104. 196.4.4 пунктта:

104.1. 1 нче пунктчаны түбәндәге эчтәлекле абзац белән тулыландырырга:

“–бер керү юлы булганда, бердән күбрәк конструкция”

104.2. 2 нче пунктчада өченче абзацны алып атырга.

104.3. 12 пунктчада “стелалар” сүзен “күләмле-пространстволы композиция” сүзе белән алыштырырга.

104.4. 13 пунктчада “телефон номерларын, сайтларны, электрон почта адресларын” сүзләрән алып атырга;

104.5. түбәндәге эчтәлекле 21 пунктча өстәргә:

“21) телефон номерларын, сайтларны, электрон почта адресларын күрсәтәп”.

105. 196.5.1 пунктта:

105.1. беренче абзацта:

105.1.1. “каркасның” сүзен “беркетү элементларының” сүзләре белән алыштырырга;

105.1.2. “билгеләр һәм беркетү элементларын” сүзен “һәм (яки) билгеләр” сүзе белән алыштырырга;

105.2. 16 пунктчаны түбәндәгечә баян итәргә:

“16) биналарда, стационар булмаган сәүдә объектларында, фризның төсеннән аерылып торучы фон төсләре кулланып”.

106. 196.5.4 пунктның 6 пунктчасында “фонтанда” сүзе алдыннан “вертикаль тәртиптә” сүзе өстәргә.

107. 196.5.6 пунктта 3 нче пунктчада:

107.1. “0,3 м” сүзен “0,6 м” сүзе белән алыштырырга;

107.2. “0,2 м” сүзен “0,4 м” сүзе белән алыштырырга.

108. 196.5.7. пунктта “стелалар” сүзен “күләмле-пространстволы композицияләр” сүзе белән алыштырырга.

109. 196.5.8 пунктта:

109.1. беренче абзацны түбәндәгечә баян итәргә:

“Күләмле-пространстволы композиция – шәхси башкаруда, кече(6,0 метрдан биек булмаган) яки эре (6,0 м дан биегрәк) форматта эшлэнгән, фундамент, каркастан торучы, нейтраль төсләрдәге(соры, ачык көрән, графит, кара, көрән һ.б.ш) материал белән тышланган, оешманың кыскача исемен үз эченә алган, 1500 кв.м. дан зуррак мәйданлы массакүләм карау биналары, корылмалары өчен -бренд, аерым басып торучы декоратив-мәгълүмати конструкция,”

109.2. “стелалар” сүзен “күләмле-пространстволы композиция” сүзе белән алыштырырга;

109.3. түбәндәге эчтәлекле 15 пунктча өстәргә:

“15) 1500 кв.м. дан зуррак мәйданлы массакүләм карау биналары, корылмалары өчен бренд кулланмыйча”.

110. “Гражданнар өчен белдерүләр, мәдәни һәм спорт чаралары афишалары өчен жайланмалар” бүлеген алып атырга.

111. 205 пунктта “тәмин итәргә бурычлылар” сүзен “тәмин итәләр” сүзе белән алыштырырга.